

Blodet redder liv på brandsårsafdelingen • side 4-5

Hvad undersøges en bloddonor for? • side 8-9

Blodets vej fra arm til arm • side 12-13

Radiosalen

Landsmøde i Aalborg

Læs mere
side 2, 10 og 11

Bloddonorne i Danmark

arbejdsgruppe nr. 6
15.00

TANKER EFTER ET LANDSMØDE

Af og til er det rart at få begivenhederne lidt på afstand - så er det lettere at reflektere over dem. Sådan er det også for mit vedkommende i forhold til det netop afviklede landsmøde i Ålborg.

Landsmødet blev åbnet af amtsborgmester Orla Hav fra Nordjyllands Amt med en tale, hvori han sagde noget pænt om de danske bloddonorer (og ganske særligt om de nordjyske donorer!). Jeg havde naturligvis ikke forestillet mig, at han ville skælde os ud, men alligevel er det rart at høre rosende ord om donorernes indsats. Det kan faktisk ikke gøres for tit!

Amtsborgmesteren sagde blandt andet:

- Jeg tror desuden, at det er vigtigt at fastholde princippet (om det frivillige og ubetalte donorkorps - red.), da det også er en synlig, markant og folkelig understregning af borgernes opbakning til det danske sundhedsvæsen og de principper, det hviler på. Det er blandt andet fri behandling af alle, hvor det er diagnosen og ikke tegnebogen eller forsikringen, der skal afgøre behandlingsrækkefølgen.

Bloddonorer er beskedne mennesker, der sjældent stiller krav, og som organisation blander vi os ikke i den overordnede sundhedspolitik. Vi er tilfredse med at "tjene", altså at sørge for, at der til enhver tid er donorblod nok til behandling af patienterne.

På landsmødet blev blandt andet drøftet udviklingen i det danske forbrug af donorblod. Nogle eksperter mener, at det skal falde - men det kan jeg da huske, at nogle eksperter også sagde for 10 år siden!

Uanset hvordan udviklingen i blodforbruget går, er der i de senere års tilgang til bloddonorkorpserne tegn på, at vi også vil klare et eventuelt stigende forbrug. Først og fremmest glæder jeg mig over den store tilgang af donorer under 32 år.

Det er rart at blive rost - men til "hverdag" bærer blodgivning lønnen i sig selv. Som jeg hørte en ung donor sige efter sin 2. tapning: - Det giver en dejlig varm fornemmelse i brystet bagefter.

Jeg sluttede min beretning på landsmødet med et "Tak til donorerne for indsatsen" - det bør gentages her.

Børge Stjernholm
Landsformand

DONOR NYT PRÆCISERER

I sidste nummer af Donor Nyt fremgik det i artiklen "Alternative nåle giver karantæne", at: "Foreningen Praktiserende Akupunktører tæller omkring 280 medlemmer. Af dem har mange en læge knyttet til deres klinik" (citater slut). Foreningen Praktiserende Akupunktører har bedt redaktionen oplyse, at dette ikke er korrekt. Det korrekte er, at alle medlemmer i foreningen Praktiserende Akupunktører har en supervisionsaftale med en godkendt læge, idet foreningens medlemmer naturligvis overholder den danske lovgivning.

Ifølge lægelovens § 25, stk. 2 betragtes nåleakupunktur juridisk set som et kirurgisk indgreb, hvilket kun må udføres af læger, tandlæger og dyrlæger. Derfor er akupunktørers behandlinger kun lovlige, når der står en læge bag.

Ifølge lægelovens § 6, stk. 1.2 kan lægen uddelegere opgaver til en medhjælp - uanset karakter og omfang og uanset medhjælpens baggrund. Lægen skal i den forbindelse udvise samvittighedsfuldhed og sikre sig, at medhjælpen har den fornødne baggrund for at udføre eksempelvis akupunkturbehandling, overholde hygiejniske forholdsregler og lignende.

Det er under denne ordning, Praktiserende Akupunktørers medlemmer praktiserer. I øvrigt er det et ufravigeligt krav til foreningens medlemmer, at der alene anvendes sterile engangsnåle.

UNGDOMSKONFERENCE I FRANKRIG

Er der blodbanker i Burkina Faso? Hvorfor betaler blodbankerne i Litauen penge for donorblod, og hvorfor går det egentligt så godt i Danmark? Det var blot nogle af de spørgsmål, der stod på dagsordenen, da den Internationale Sammenlutning af Bloddonororganisationer, FIODS, holdt det tredje ungdomsforum i Poitiers i Frankrig fra den 21. til 25. august.

Formålet med ungdomsforummet er at styrke samarbejdet mellem de enkelte landes unge bloddonorer og at få mulighed for at udveksle erfaringer indenfor forskellige områder. I år blev der blandt andet talt om rekruttering af unge bloddonorer, hvordan man bedst bruger medierne og moderne kommunikationsveje og oprettelse af enheder, der kan stå i spidsen for rekruttering. Ydermere havde forummet det formål, at der skulle oprettes en komité under FIODS bestående af medlemmer under 30 år, som skal planlægge, hvordan man får integreret unge mennesker i organisationen.

Katastrofal situation

Det var interessant at høre, hvordan det går med bloddonationen i andre lande - specielt i 3. verdenslandene, hvor situationen er katastrofal. De har brug for hjælp og gode idéer til at få opbygget et moderne donorsystem. Mange steder, for eksempel i Burkina Faso, gælder princippet om familiedonation. Familiedonation betyder, at hvis

man får brug for blod, så får man ikke noget, før nogen i ens omgangskreds eller familie donerer tilsvarende portioner blod som dem, man skal bruge. Det er en skræmmende tanke, for det er ofte meget svært at skaffe store mængder blod, hvis man for eksempel er kommet ud for en ulykke.

Idéer gives videre

Men også i Europa er der problemer. De baltiske lande har svært med at få startet deres organisationer op efter Sovjetunionens sammenbrud grundet pengemangel. Det til trods er det i Litauen valgfrit, om man som donor vil modtage penge eller ej. Problemet er bare, at personalet i blodbanken råder folk til at tage imod pengene. Franskmandene er bange for pressen på grund af skandaler tilbage i 80'erne. Et af de eneste lande, der ikke har de store problemer, er Danmark. Hvad fik vi så ud af konferencen? Svaret er: Meget!

Gode oplevelser

Vi greb muligheden for at fortælle de andre lande om, hvordan vi gør i Danmark, og gav dem idéer til at komme videre, så de ligesom i Danmark kan blive selvforsynende med frivilligt og ubetalt blod. Samtidig var det meget interessant at se, hvordan man håndterer udfordringerne i andre lande.

Overordnet kan man sige, at Danmark er førende inden for mange områder, og det var en dejlig fornemmelse at kunne give vores erfaringer videre til andre. Samlet set var det en stor oplevelse at diskutere unges fremtid inden for bloddonorsektoren med andre unge, og jeg tror, at alle deltagerne fik meget positivt med hjem.

Fakta:

Poitiers ligger ca. 350 km sydvest for Paris.

FIODS: Den Internationale Sammenlutning af Bloddonororganisationer. Læs mere om organisationen på: www.fiods.org.

En informatør er en ung mellem 18 og 30 år, som er ambassadør for donorsagen. Som informatør er man formidler af viden og oplysning om blod og bloddonation til andre unge mennesker på blandt andet arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner. Man kan melde sig som informatør og få mere at vide på landskontoret på malou@bloddonor.dk eller på www.bloddonor.dk.

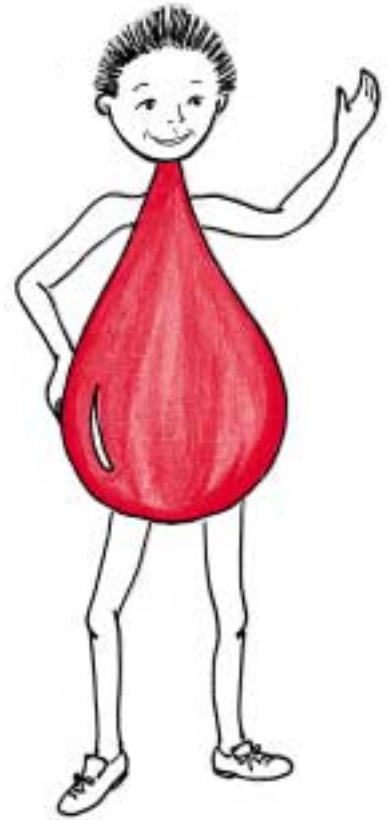
Tre danske musketerer i Frankrig.

De danske informatører var godt repræsenteret i Poitiers.

Donor Donny er tegnet af Dorte Meiling Nielsen. Hun startede for et års tid siden sit lille firma, Paper-Dreams, som laver påklædnings-dukke i alle afskygninger - mange med historisk udgangspunkt. Du kan læse mere på www.paperdreams.dk.

DONOR DONNY

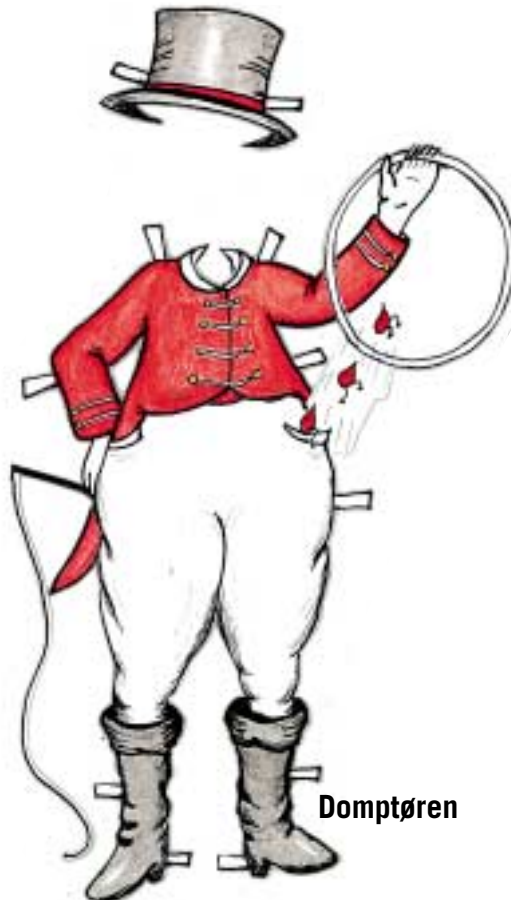
Dracula

Detektiven

Doktoren

Domptøren

Dommeren

Opnåelse af frithudstransplantat. Med luftdrevne dermatom (hudkniv) skæres et tyndt hudtransplantat, der herefter anbringes der, hvor man har opereret brandsåret væk. Her gror det ind, og patienten er således atter "huddækket", der hvor brandsåret har været. Området, hvorfra man har taget huden, er helet i løbet af ca. 10 døgn.

FORFATTER
OVERLÆGE, DR. MED., BJARNE ALSBJØRN,
LEDER AF RIGSHOSPITALET'S
BRANDSÅRSAFDELING

FOTO
RIGSHOSPITALET
DATAGRAFS PIXBASE

BLOD REDDER LIV PÅ BRANDSÅRSAFDELINGEN

Cirka hver 6. person i den vestlige verden udsættes på et eller andet tidspunkt i sit liv for et behandlingskrævende brandsår. Gudskelov er langt, langt de fleste af disse brandsår ganske små og som sådan ubetydelige.

Et brandsår gradinddeles i forhold til sårets dybde. Tidligere brugte man inddelingen 1., 2. og 3. gradsforbrænding. Den er i dag mere erstattet af 2. grad overfladisk, 2. grad dyb samt 3. grad. 2. grad overfladisk vil hele indenfor 14 dage. Derimod er 2. grad dyb og eventuelt 3. grad væsentlig længere tid om at hele og bør derfor altid opereres. Således opereres langt de fleste brandsår på 14. dagen, fordi alt, hvad der er helet inden 14. dagen, bliver perfekt og så godt som uden ar, hvorimod alt, der på dette tidspunkt ikke er helet, skal opereres.

Brandsårets areal beregnes i procent af overfladen. For eksempel udgør en arm inklusiv hånd cirka 9 procent af legemsoverfladen, hvorimod et ben inklusiv fod udgør cirka 18 procent af legemsoverfladen. Dette har især betydning for, om patienten skal behandles på et lokalt sygehus eller overflyttes til Rigshospitalet.

Som hovedregel bliver børn og ældre overflyttet, når brandsåret svarer til 10 procent af legemsoverfladen. Voksne med brandsår af en udstrækning på 15 procent af legemsoverfladen skal også overflyttes. Disse patienter skal gennemgå en væskebehandling, der er så besværlig at udføre, at man har besluttet, at denne udføres ét sted i landet - og det er på Rigshospitalets brandsårsafdeling.

Skal brandsårpatienten have blod?

Brandsårpatienten skal have blodtrans-

fusioner på flere tidspunkter af brandsårforløbet. I starten - det vil sige de første tre-fire døgn - kan blodprocenten være lav, fordi blodet i kroppen har taget skade af varmepåvirkningen. Blod, der er varmepåvirket, mister sin evne til at transportere ilt.

Endvidere er blodtransfusioner livsvigtige under det operative indgreb. Brandsåret fjernes kirurgisk med dertil indrettede knive, hvilket betyder, at patienten mister meget blod. Generelt kan man regne med, at et område på 15 x 15 cm vil bløde ca. 250 ml. Der bliver derfor givet massive blodtransfusioner under de større brandsåroperationer. Dette er livreddende for disse patienter. Man kunne stille spørgsmålet, om det blod, som patienten mister under indgrebet, dog ikke kunne genbruges i patienten? Spørgsmålet er relevant, men genbrug kan ikke lade sig gøre, da blodet er så forgiftet fra brandsårstoksiner, at det formentlig ville dræbe patienten i stedet for.

Hvor mange brandsårpatienter har brug for blodtransfusioner?

Cirka 75 procent af de patienter, der opereres på Rigshospitalets brandsårsafdeling, modtager blodtransfusioner under indgrebet. Af de øvrige mindre brandsår, der behandles rundt omkring i landet, vil mellem 100-200 patienter ligeledes kræve blodtransfusioner, om end i mindre mængder. Derfor er det af fuldstændig vital betydning, at der er adgang til blod, som kan redde brandsårpatienternes liv.

Fakta:

I Danmark behandles cirka 12.000 brandsår om året. De 200 værste tilfælde overflyttes til landets brandsårsafdeling på Rigshospitalet i København. Her behandles disse særligt alvorlige tilfælde. Tidligere lå afdelingen på Hvidovre Hospital, men i 1997 blev afdelingen flyttet til Rigshospitalet.

Brandsårstoksiner er giftstoffer fra varmepåvirkede hudceller.

FORFATTER

LOTTE BOESGAARD OG PERNILLE LANGELUND,
PROFESSIONSBACHELORER I ERNÆRING OG
SUNDHED

FOTO

DATAGRAFS PIXBASE

Fakta:

WHO's definition på sundhed er:
"Sundhed er en tilstand af
fuldkommen legemlig, sjælelig og
socialt velvære og ikke blot fravær
af sygdom og gener".

HVAD ER SUNDHED?

Sundhed er et vidt begreb. Det er et begreb, som har flere forskellige betydninger. Men hvem bestemmer egentlig, hvad der er sundt? Er det, der er sundt for én person, også sundt for en anden? Donor Nyt har kigget nærmere på begrebet sundhed.

Sundhed og mad

De fleste mennesker har en forestilling om, hvad sund mad er. Dagligt kommer der nye forskningsresultater, der viser, at nu skal man spise anderledes, hvis man vil være sund.

Man kan derfor ikke entydigt sige, at bare man spiser nok broccoli, er kosten sund. For at kosten skal være sund, skal den først og fremmest være varieret. I den forstand kan man godt sige, at for eksempel chokolade er sundt – bare man kun spiser det i begrænsede mængder, og at man samtidig også får noget "rigtig" mad. Man kan også sige, at alt er usundt i for store mængder – også broccoli!

Sundhed og motion

Er al motion sund? Undersøgelser tyder på, at inaktivitet kan være lige så sundheds-skadeligt som rygning. Så i den forstand er motion sund. Spørgsmålet er så, hvor meget motion der skal til, for at det er sundt? Ikke så meget. En tur op og ned af trappen, at gå ned og købe ind i stedet for at tage bilen etc.

De officielle anbefalinger lyder på gennemsnitligt 30 min. moderat motion pr. dag for voksne og ca. 60 min. for børn. Men ind i mellem bør man også dyrke en form for motion, hvor man får pulsen op og sved på panden.

Sundhed og arbejde

Sundhed på arbejdspladsen afhænger naturligvis af arbejdet. Men et sundt fysisk arbejdsmiljø har stor betydning – og har man det godt på arbejdet, vil effektiviteten øges.

Et sundt arbejdsmiljø vedrører også det psykiske arbejdsmiljø. Indflydelse på eget arbejde og overensstemmelse mellem arbejdsgiverens krav og egne ressourcer spiller en stor rolle for ens selvfølelse. Er det psykiske arbejdsmiljø utilfredsstillende, kan det have negativ indflydelse på resten af ens hverdagsliv.

Sundhed og livskvalitet

Livskvalitet hænger ikke nødvendigvis sammen med sundhed, men alligevel kan de to ting ikke skilles helt fra hinanden. Man kan sagtens være "usund" ifølge WHO's officielle definition og stadig føle stor livskvalitet. Omvendt kan man også være "sund" uden livskvalitet. Det handler derfor om at være tilfreds med sin tilværelse. For eksempel kan det højne livskvaliteten, hvis man tillader sig selv at nyde et ekstra glas vin eller måske et stykke chokolade i ny og næ.

Vælger man at definere sundhed som livskvalitet, kan det i det lange løb gå ud over det fysiske helbred, alt afhængig af ens opfattelse af livskvalitet. Der er altså ingen entydig betydning af begrebet sundhed.

Men det er værd at tænke over, hvad sundhed er for dig?

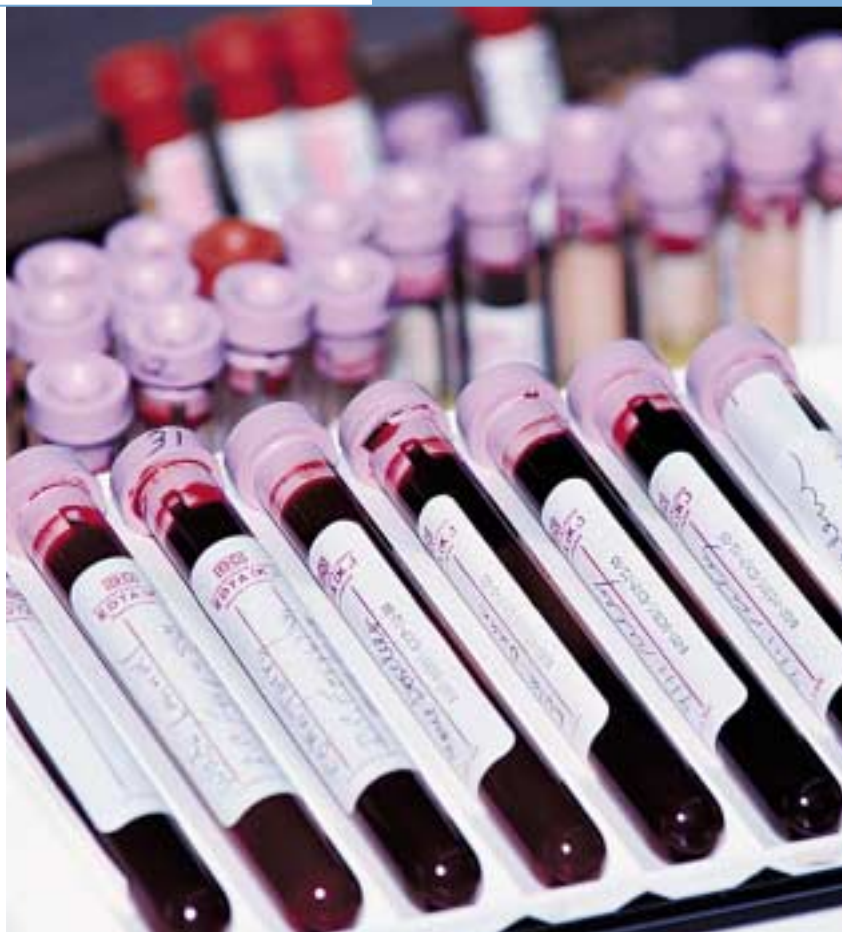
HOLDBARHED?

Hvor lang tid kan blod holde sig?

Med venlig hilsen
Frederik P.

Kære Frederik,
Det kommer an på, hvilke dele af blodet du tænker på. Når man er blevet tappet, bliver ens blod delt op i dets tre bestanddele: De røde blodlegemer, blodplader og plasma. De røde blodlegemer bliver normalt opbevaret i køleskab ved 4°C og kan anvendes i mindst fem uger. Blodpladerne opbevares i et skab eller rum med regulering af temperaturen til 22°C. De kan anvendes i fem til syv døgn. Plasma bliver opbevaret frosset ved temperaturer under -30°C og er så holdbart i mange måneder.

Med venlig hilsen
Jan Jørgensen
Overlæge
Blodbanken, Skejby Sygehus

BLODTRANSFUSION

Jeg har på et tidspunkt læst noget om, at man skulle være tæt på at have udviklet noget, som i fremtiden kan erstatte blod.
Kan det passe?

Med venlig hilsen
Ulla V-L.

Kære Ulla,

Man har i mange år undersøgt muligheden for at anvende en opløsning af blodets røde farvestof, hæmoglobin, som erstatning for transfusion med røde blodlegemer. Disse undersøgelser giver bedre og bedre resultater og vil måske føre til, at man får et præparat, der kan bruges indenfor den nærmeste fremtid.

Med venlig hilsen
Jan Jørgensen
Overlæge
Blodbanken, Skejby Sygehus

SKAL JEG VÆRE BLODDONOR?

Jeg har tit tænkt på at melde mig som bloddonor på grund af, at jeg synes, det er en god gerning. Jeg har det bare dårligt med at se blod, og når jeg har fået taget blodprøver, svimler det nogle gange for mig. Vil I anbefale mig at blive bloddonor?

Hilsen
Mogens O.

Kære Mogens,

Hvis du ellers er sund og rask, vejer mere end 50 kg og er mellem 18 og 60 år, er der ikke noget i vejen for, at du kan være bloddonor. Jeg synes, at du skulle prøve, hvordan det er. Når du kommer første gang i blodbanken, får du blot taget nogle blodprøver. Det er først næste gang, du bliver tappet rigtigt. Sig til personalet, hvordan du har det. De vil gøre det behageligt for dig, give dig noget at drikke eller spise og fortælle dig, hvordan det kommer til at foregå. Under og efter tapningen er du hele tiden i blodbankspersonalets sikre hænder, og du kan stille alle de spørgsmål, som du måtte have. Hvis du ikke synes, at det at være bloddonor er dig, kan du til hver en tid holde op igen.

Med venlig hilsen
Troels Nipper Nielsen
Informationsmedarbejder
Bloddonorerne i Danmark

FORFATTER
 JAN JØRGENSEN
 FOTOS
 DATAGRAFS PIXBASE
 KILDE
 DE TRANSFUSIONSMEDICINSKE
 STANDARDER VER. 2.2, JANUAR 2003

HVAD UNDERSØGES EN BLODDONOR FOR?

Bloddonorer opfatter undertiden de helbredsmæssige undersøgelser, der udføres i forbindelse med en tapning, som et sundhedstjek. Det bør man imidlertid ikke, fordi undersøgelserne er mindre omfattende og slet ikke kan erstatte en generel helbredsundersøgelse. Blodbankens undersøgelse af donors helbred omfatter en vurdering af om donor:

- Er rask ved dels at se, om donor ser rask ud (klinisk skøn), og dels at udspørge donor (spørgeskema)
- Har tilstrækkeligt af det iltbærende stof hæmoglobin i blodet ved at måle koncentrationen
- Kan smitte modtageren af blodet ved at udspørge donor om særlig adfærd, der medfører risiko for smitte, og ved at undersøge donors blod for virus, der smitter via blod

Smitterisiko

Ved hver tapning undersøges donors blod for indhold af virus, der kan indebære en risiko for overførsel af en smittefarlig sygdom til patienten.

For en række virussygdomme gælder det, at man kan være smittet med virus i lang tid uden at føle sig syg. I denne periode kan smitterisiko kun påvises ved en laboratorieundersøgelse. Dette er dog imidlertid kun muligt i den sidste del i perioden.

Blodbanken undersøger hver eneste blodportion for:

- Human Immundefekt Virus (HIV, type 1 og 2)
- Hepatitis virus (leverbetændelse, type B og C)

Nye donorer, donorer der ikke har været tappet i 5 år, samt donorer, der har været i områder med særlig stor risiko for smitte (for eksempel Afrika), undersøges tillige for:

- Human T-celle lymfocytotrop virus (HTLV, type I og II)

Smitemåde

De nævnte virus smitter alle ved overførsel af blod. Dette gælder også andre situationer end blodtransfusion som for eksempel:

- Genbrug af kanyler og sprøjter
- Samleje
- Fødsler og amning (fra mor til barn)

Risikoadfærd

De former for adfærd, som giver en øget risiko for at blive smittet med disse virus, er nævnt i folderen "Bloddonorer og AIDS" udgivet af Sundhedsstyrelsen. Den omhandler smitte med HIV, men den omtalte risikoadfærd gælder for alle de nævnte virus, fordi de overføres med blod.

I Danmark er det i dag meget sjældent at finde en donor, som smitter med virus. Det kunne få problemet til at gå lidt i glemmebogen. Så husk, at hvis der er den mindste tvivl om, at du kan have pådraget dig smitte med en af de nævnte virus, så lad være med at give blod. Læs folderen

Fakta:

HIV

Smitte med HIV (Human Immundefekt Virus) gør, at man efter en kortere eller længere årrække udvikler sygdommen AIDS.

Hepatitis B

Smitsom leverbetændelse af type B. Smitte med hepatitis B virus i voksenalderen giver 3-4 måneder efter smitten anledning til leverbetændelse med gulsot, som efter yderligere 3-6 måneder forsvinder, og man er herefter rask. I nogle tilfælde kureres leverbetændelsen dog ikke fuldstændigt, og virus forbliver i kroppen, og der kan efter 20-30 år udvikles skrumpelever.

Hepatitis C

Smitsom leverbetændelse af type C. Smitte med hepatitis C virus giver sjældent anledning til sygdomstegn, men virus forbliver i kroppen, og hos nogle kan der 20-30 år efter smitten udvikles skrumpelever.

HTLV I og II

HTLV står for Humant T-celle Lymfocytotropt Virus. Smitte med HTLV I giver som regel ikke anledning til sygdom. I sjældne tilfælde kan der 20-30 år efter smitten udvikles en speciel form for leukæmi eller sygdom i rygmarven med lammelser til følge. Smitte med HTLV II giver ikke anledning til kendt sygdom.

"Bloddonorere og AIDS" grundigt - især afsnittet "Vigtig meddelelse til alle bloddonorere om AIDS".

Anonym samtale med læge

Er du bekymret for, om du eventuelt kan være blevet smittet, er du altid velkommen til en snak i enrum med blodbankens læge - eventuelt telefonisk før tapningen - for at få råd og vejledning om, hvordan du skal forholde dig. Det er selvfølgelig ikke nødvendigt at opgive navn under en sådan samtale.

Påvisning af smitterisiko

Når man bliver smittet med virus, vil man efter et stykke tid danne antistof mod dette virus. Indeholder blodet ikke antistof mod et bestemt virus, findes dette virus med stor sandsynlighed ikke i blodet. Med en enkelt undtagelse (Hepatitis, type B) påvises virus derfor ved, at der i blodet kan påvises antistof rettet specifikt mod dette virus.

Upåviselig smitterisiko

Antistof mod virus kan først påvises 1-3 måneder efter, at man er blevet smittet. I denne periode - som kaldes "vinduesperioden" - vil antistofundersøgelserne være negative, selvom der er virus i blodet. Det er derfor meget vigtigt, at personer, som har udsat sig for smitte ved risikoadfærd, undlader at give blod i 1 år regnet fra sidste risikoadfærd.

Smitte med HIV vil efter en kortere eller længere periode (5-15 år) give anledning til sygdommen AIDS. Hepatitis af type B og C vil kun sjældent og HTLV kun yderst sjældent give anledning til kronisk sygdom.

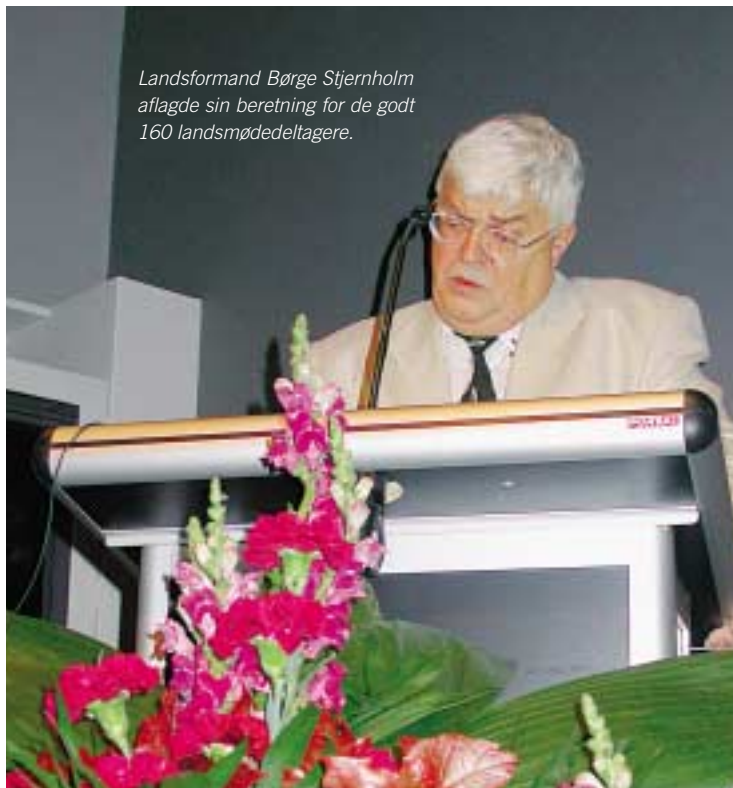
FORFATTER
TROELS NIPPER NIELSEN
FOTO
STEEN LEE CHRISTENSEN/SC FOTOGRAFI

Læs hele landsmødereferatet
på www.bloddonor.dk

Amtsborgmester
Orla Hav takkede
bloddonorerne for
deres indsats.

Landsformand Børge Stjernholm
aflegde sin beretning for de godt
160 landsmødedeltagere.

Der blev lyttet opmærksomt til den efterfølgende paneldebat.

I arbejdsgrupperne blev der diskuteret og udvekslet idéer.

Værterne fra Nordjyllands Amt havde lagt
megen tid og energi i at gøre landsmødet til en
god oplevelse for alle. Tusind tak for det!

Stemningen var god ved aftenens festmiddag. Her er det repræsen-
tanterne fra Vestsjællands Amt, der har fundet de store smil frem.

” Vores mission er, at vi til hver en tid sikrer, at der er donorer nok til behandling af danske patienter. Det er det, som vores opgave i alt sin rørende enkelhed går ud på.

Børge Stjernholm

ET GODT LANDSMØDE!

Lørdag den 20. september slog Bloddonorerne i Danmark dørene op til landsmøde, som bliver afholdt hvert andet år. I år var Bloddonorerne i Nordjyllands Amt værter for de godt 160 deltagere.

Amtsborgmester Orla Hav bød på vegne af Nordjyllands Amt velkommen og roste den indsats, som både bloddonorerne i amtet og i hele Danmark yder, som en central brik i det danske sundhedsvæsen. Herefter aflagde landsformand Børge Stjernholm sin beretning.

Flere tilmeldinger fra unge

Børge Stjernholm greb fat i flere centrale emner, som enten er eller i fremtiden bliver centrale for Bloddonorerne i Danmark. Et af disse er rekrutteringen af nye donorer. Specielt glædede landsformanden sig over, at stigningen i tilmeldinger fra unge under 32 år fortsætter. 67 procent af de tilmeldinger, som landskontoret indtil videre har modtaget i år, kommer fra unge. Det bekymrede dog, at tappefrekvensen – det gennemsnitlige antal gange en bloddonor bliver tappet om året – er steget fra 1,5 til 1,6. Det er både international og national enighed om, at tappefrekvensen helst skal ligge på 1,5.

Bliver blodbankerne samlet?

Et af de kommende års store diskussioner bliver givetvis, om amterne også fremover skal se ud, som vi kender dem i dag. Hvis man fra politisk side vælger at inddele Danmark i måske 3, 5 eller 7 regioner, er der samtidig sandsynlighed for, at man vil se en sammenlægning af blodbankerne. Det får dog ikke praktisk betydning for den

enkelte bloddonor. Man vil stadig have mulighed for at give blod, der hvor man gør det i dag. Det blod, man afgiver, vil bare blive behandlet centralt i nogle få, store blodbanker.

Ikke én donor kan undværes

Samtidig peger meget på, at blodforbruget ikke kommer til at falde de kommende år. På trods af at der bliver gjort meget for at holde blodforbruget nede, stiger antallet af blodforbrugende behandlinger. Derfor er der ingen donorer, som kan undværes i de kommende år.

Det internationale arbejde bliver styrket

Med EU's udvidelse og fælles EU-lovgivning om blod bliver det internationale samarbejde endnu vigtigere. Bloddonorerne i Danmark har gennem flere år arbejdet for, at de baltiske lande får etableret et bloddonorsystem efter dansk model, hvor bloddonation er frivilligt, ubetalt og anonymt. Børge Stjernholm gjorde det samtidig klart, at fremtiden vil byde på endnu mere internationalt samarbejde:

- Det er min faste overbevisning, at vi ikke må lukke os inde bag vores eget lands grænser, for kloden er blevet en landsby, og Danmark er bare et hjørne af landsbyen.

” Jeg tror ikke, at vi kan undvære donorer nogetsteds, og jeg tror ikke, at vi er i nærheden af en situation, hvor vi kan undvære et donorkorps i Varde, et i Hillerød eller et i Tønder.

Børge Stjernholm

” Jeg kan garantere for, at vi benytter enhver lejlighed til at sige, at vi går imod nedlæggelse af tappesteder. Vi går imod alt, hvad der kan fjerne donorer fra tyndt besatte dele af landet.

Børge Stjernholm

FRA ARM TIL

DONOR

DONOR TAPPES

Donor indkaldes til tapning i den lokale blodbank, og blodbanken sikrer sig, at donoren opfylder alle kriterier for at kunne afgive blod. Ved hjælp af et helbredsspørgeskema klarlægges det, om man kan godkendes som bloddonor. Med et lille stik kan donorblodet nu begynde sin vej fra donorens arm og videre gennem blodbanken.

BLØDET UNDERSØGES OG
BLØDET SCREENES FOR VIRA

Når tapningen er slut, tages der blodprøver fra til undersøgelse for blodtype og smitte. Disse undersøgelser udføres ofte maskinelt. Er der det mindste tegn på, at der skulle være virus i blodet, foretages der to nye screeninger, som begge skal være uden spor af smitte. Er de ikke det, kasseres blodet. Er screeningen negativ – det vil sige uden spor af smitte – er donorblodet godkendt og kan bruges til patienterne.

BLØDET OPPELES

I næste fase bliver blodet centrifugeret. Derved opdeles blodets hovedkomponenter: Røde blodlegemer, blodplader og plasma. Ved tapningen er donors blod blevet opsamlet i en plastpose med en væske, der bevirker, at blodet ikke størkner. Centrifugeringen betyder, at blodets komponenter lægger sig i lag. Øverst i posen - og med mindst vægtfylde - befinder plasmaet sig og i bunden ligger de røde blodlegemer. I midten er et lag, som indeholder store mængder blodplader og hvide blodlegemer, som kan anvendes til fremstilling af blodpladekoncentrater. Med denne opdeling er det muligt at opbevare blodets tre hovedkomponenter hver for sig og under de betingelser, hvor de hver især har det bedst og kan holde sig friske længst mulig tid.

BLØDET LAGRES

Røde blodlegemer holder sig bedst ved 4°C og har en holdbarhed ved denne temperatur på op til 5 uger. Blodplader er mere sarte og kan ved en temperatur på 22°C og under konstant bevægelse og iltning holde sig i 5-7 døgn. Plasma derimod egner sig til nedfrysning og kan opbevares i mange måneder ved under -30°C.

ARM

En blodråbes vej fra bloddonors arm til en patient, som har brug for blod, kan gå ad flere forskellige veje. Men ens for alle bloddonationer og blodets veje fra arm til arm er, at intet går til spilde, og at et medmenneske i sidste ende får livsvigtig hjælp. Nogen gange består hjælpen af en blodtransfusion med blod fra blodbanken, og andre gange kan hjælpen være i form af medicin fremstillet af plasma. Her kan du se og læse om blodets vej fra bloddonoren til patienten.

PATIENT

Før lægen beslutter, at en patient skal have en blodtransfusion, bliver det vurderet, om patienten kan klare sig med noget andet end blod, for eksempel saltvand. Blodkomponenterne anvendes således, at de røde blodlegemer gives ved større blødninger og ved behandling af blodmangel. Blodpladerne gives ved store blødninger eller ved mangel på blodplader, mens plasma bruges ved mangel på de faktorer, der indgår i blodets størkningsproces.

Før en patient kan modtage en blodtransfusion, skal det sikres, at der er forlignelighed imellem donorens og patientens blod. Dette kræver en bestemmelse af patientens blodtype, samt en screening for antistoffer. Normalt vil man matche patientens blod med en donor af samme blodtype. I en mangelsituation kan det dog lade sig gøre at give røde blodlegemer fra for eksempel en donor med blodtype O til patienter med blodtype A, B eller AB.

Udlevering af blod fra blodbanken foregår oftest ved en "computermatch" af patientens og donorens blodtype. Desuden kontrolleres, at der ikke er påvist antistof i patientens blod. Hvis der er påvist antistoffer i patientens blod, er der risiko for, at disse vil ødelægge de røde blodlegemer i donorblodet. For at påvise dette udføres der derfor i disse tilfælde en forlignelighedsprøve mellem patientens plasma og donors røde blodlegemer. Er der ikke nogen reaktion mellem disse, kaldes forlignelighedsprøven for negativ, og blodet kan gives til patienten.

Ofte forbindes blodtransfusion med blå blink, ulykker og kirurgi. Men donorblod anvendes også i høj grad til en lang række ikke-akutte sygdomme. Det drejer sig især om behandling af kræftsygdomme og blodsygdomme. Specielt anvendes der mange blodkomponenter til de patienter, der får transplanteret knoglemarv.

FOTO

VIGGO KRAGMAN
HENRIK SVENSSON
LENE FRIBO

Aalborg: Fire kendte skuespillere kastede glans over en helt almindelig eftermiddag i Blodbanken på Aalborg Sygehus Nord, hvor sygeplejerske Charlotte Mølgaard skulle betjene en ekstra stor sprøjte.

HOTEL HJÆLPER BLODDONORERNE I ODENSE MED KAMPAGNE

Odense: Et af Odenses store hoteller, SAS Radisson H.C. Andersen hotel, søsatte i september en kampagne i samarbejde med Bloddonorerne i Odense. Formålet er at skaffe flere bloddonorer i Odense. Godt nok kom der ca. 500 flere donorer fra 2001 til 2002, men der er brug for flere endnu til at afløse dem, som stopper på grund af alder, sygdom m.m.

Frede Madsen, formand for donorkorpset i Odense, fortæller, at målet er, at man inden udgangen af 2003 skal nå i alt 24.000 donorer på Fyn. En bloddonorbus, som kører ud for at tappe donorer i nogle af de mindre fynske byer, skal være med til at skaffe flere nye donorer. 1. januar 2003 var der godt 22.000 bloddonorer på Fyn.

I Odense var man ude for at hverve nye donorer.

KENDT BLOD I SPRØJTEN

Lisbet Dahl, Pernille Schrøder, Ulf Pilgaard og Henrik Lykkegaard – alle fra dette års udgave af Cirkusrevyen - afhjælper blodmangel i Aalborg.

Hvert år i slutningen af august slutter Cirkusrevyen sæsonen af i Aalborg med seks forestillinger. Skuespillerne glæder sig til besøget i det nordjyske - for stemningen er god og hele holdet kan se en ende på revyen, som de som bekendt spiller utallige gange i løbet af sommeren.

Men denne gang var det ikke bare publikum og de skrå brædder, der fik glæde af de kompetente skuespillere – også Blodbanken i Aalborg fik lov at mærke de kendtes tilstedeværelse.

På selve premiedagen besøgte fire af skuespillerne, nemlig Lisbet Dahl, Pernille Schrøder, Ulf Pilgaard og Henrik Lykkegaard blodbanken. Og det er sandelig ikke hver dag, at hele fire landskendte skuespillere tropper op samtidig. – Vi er altid i gang med at hverve medlemmer, og det er klart, at skuespillernes interesse for bloddonorarbejdet gavner vores sag betragteligt, siger formanden for Bloddonorerne i Aalborg, Bo Essenbæk.

Det vil senere vise sig, om "revytapningen" er en god årgang. Resultatet måles på, om den får andre til at melde sig som bloddonorer. Specielt i sommermånederne er der ofte for få donorer. Donorerne i Nordjyllands Amt tæller i dag 12.000, men formand Bo Essenbæk vil gerne op på 15.000. – Vi har årligt en til- og afgang på ca. 1.000 medlemmer. Vores mål er at fordoble tilgangen og bibeholde afgang. På den måde kan vi i løbet af nogle år nå op på ca. 15.000, og det er det ideelle antal donorer for Nordjyllands Amt, slutter Bo Essenbæk.

SPIS DIG TIL AT VÆRE EN GOD BLODDONOR

Grenaa: I forbindelse med den årlige festligholdelse af jubilarene kunne Bloddonorerne i Grenaa opleve kostvejleder Birgitte Nymann. Birgitte er uddannet i idræt, og hun fortalte med stor ildhu om, hvordan man kan spise sig til at være en god bloddonor. De knap 100 donorer, der var samlet i Kulturhuset Pavillonen, blev hurtigt grebet af Birgittes store iver og argumentation for hvad, hvornår og hvor meget man skal spise – alt efter hvad det er, man vil opnå. Vil du være stærk og udholdende, vil du slanke dig, eller vil du kunne holde din blodprocent? Her er Birgitte Nymanns syv bedste råd for en bloddonor:

- Drik 2 l vand om dagen + 2 1/2 dl pr. 15 minutter du motionerer
- Spis 5-6 måltider om dagen
- Spis fedtfattige proteinkilder
- Spis masser af grønsager, gryn og rugbrød
- Spis det sunde fedt
- Spis jernrigt
- Spis det hele i alle måltider

Balloner til løbere og tilskuere gøres klar.

BLODBANKER LØBER STAFET

København: Fælledparken lagde den 4. september græs til den årlige DHL-stafet. Blodbankerne i H:S var godt repræsenteret både i løbet og på sidelinjen, og begge steder gik det godt. Løberne klarede sig i fin stil og tid, og blodbankernes PR-hold var på banen med røde balloner og tilmeldingsblanketter til løbere og tilskuere.

Blodbankernes løbere klarede sig gennem DHL-stafetten i fin stil.

ER DU **SUND OG RASK**,
MELLEM **18 OG 60 ÅR** OG VEJER OVER
50 KILO, KAN DU BLIVE BLODDONOR.
BRUG DENNE KUPON ELLER
TILMELD DIG PÅ **WWW.BLODDONOR.DK**

Sendes ufrankeret
Bloddonorerne
betaler porto

Bloddonorerne
i Danmark

Vesterbrogade 191
+++ 6046 +++
1931 Frederiksberg C

Som i sidste nummer af Donor Nyt bringer vi også denne gang kreative forslag fra vores plakatkonkurrence. Konkurrencevinderne blev fundet i juni, og du kan se vinderplakaterne på www.bloddonor.dk.

Liv Bruun, København

Jette Tosti & Sus Borgbjerg, www.jesu.dk, København

DONORTILMELDING

DN 73/2003

Stilling/Navn _____

Gade _____

Postnr. _____ By _____

Personnr./Fødselsdato _____ Telefonnr. _____

Arbejdssted _____ Telefonnr. / lokalnr. _____

Har du tidligere givet blod? Ja Nej Hvor _____

Evt. bemærkninger _____

Ønsker at blive tappet i _____
(stednavn)

Dato _____ Underskrift _____

DONOR NYT NR. 73 34. ÅRGANG DECEMBER 2003

Udgivet af:
Bloddonorerne i Danmark
Vesterbrogade 191
1800 Frederiksberg C
Tlf.: 7013 7014
Fax: 7013 7010
E-mail: donor-nyt@bloddonor.dk
www.bloddonor.dk

Ansvarshavende redaktør:
Niels Mikkelsen

Redaktion:
Kristian Broberg
Henrik Hansen
Thorkild Hansen
Karin Magnussen
Troels Nipper Nielsen
Malou Rode

Lægefaglige konsulenter:
Jan Jørgensen og Ellen Taaning

Design: Datagraf Auning AS
Tryk: Graphx
Trykt på svanemærket papir

Forsidefoto:
Steen Lee Christensen/SC Fotografi

Eftertryk eller anden gengivelse af dette blad er velkomment, men med kildeangivelse.

Oplag: 125.000
ISSN nr: 0902-2643

Næste udgivelse: Februar 2004